

СЕСИЯ В ПАМЕТ НА АКАДЕМИК МИЛКО БОРИСОВ

На 5 ноември 2003 г. се навършиха пет години от смъртта на създателя на Института по физика на твърдото тяло при Българската академия на науките академик Милко Борисов.

Научната сесия в памет на академик Милко Борисов беше организирана от Института по физика на твърдото тяло по инициатива на академик Александър Г. Петров, директор на Института по физика на твърдото тяло и доцент Илия Илиев от Шуменския университет. Тя се проведе на 17 октомври 2003 г. в зала 300 на Института по физика на твърдото тяло. На двете заседания - сутрешно от 10 до 12 ч. и следобедно от 13 до 15,30 ч. бяха изнесени девет доклада. Спомени за съвместната си работа с академик Милко Борисов разказаха преподаватели от Софийския и Шуменския университети, научни сътрудници от Института по физика на твърдото тяло и от Централната лаборатория по минералогия и кристалография при Българската Академия на Науките.

Милко Борисов Иванов е роден в семейството на Борис Иванов Мирчев и Елена Манчева на 18 февруари 1921 г. в София. Той завършва осми клас на реалния отдел на Втора мъжка гимназия в София с отличен успех през учебната 1938-1939 година. Професор Георги Наджаков, по това време ръководител на катедрата по опитна физика при Физико-математическия факултет на Софийския университет, го насочва към специалността физика.

От есента на 1939 г. Милко Борисов се записва студент по физика в първи курс на Физико-математическия факултет при Софийския държавен университет. Той завършва семестриално Университета през юни 1943 г. Същото лято работи в работилницата за електрофизична апаратура "Елфа", а от октомври 1943 до 1945 г. е войник. Явява се на първи университетски изпит (върху предметите, изучавани в първи и втори курс) през февруари 1943 г. и полага втори университетски изпит (по курсовете, записани от него в трети и четвърти курс) през септември 1945 г. Специализира три месеца в Германската демократична република (от ноември 1954 г. до февруари 1955 г.) и една година в лабораторията на академик Векслер във Физическия институт "П. Н. Лебедев" при Руската Академия на Науките в Москва (от юни 1956 г. до юли 1957 г.).

За дейността на академик Милко Борисов в Софийския университет на сесията спомени разказаха професор Иван Лалов, професор Юlian Буров и доцент Климент

Брънзалов. Професор Иван Лалов говори за “*Милко Борисов - учителят и строителят на физиката в България*”. Професор Юлиан Буров разказа за последните резултати по проблематиката, започната заедно с академик Милко Борисов. Докладът му беше озаглавен “*Лазерната детекция на много малки периодични премествания – новият път за изследване на вселената*”. Доцент Константин Брънзалов ни запозна с проведеното съвместно с академик Милко Борисов “*Изследване на многорезонаторни монолитни структури в катедрата по Физика на твърдото тяло (1970-1985 г.)*”. Доцент Илия Илиев, Т. Димов и старши научен сътрудник I степен, доктор на физическите науки Марин Господинов представиха доклад на тема “*Диференциални спектри на примес на кобалт в бисмутов германат*”. Докладът беше изнесен от доцент Илия Илиев от Шуменския университет.

Милко Борисов има дълга и успешна преподавателска кариера. След Втората световна война той е назначен в катедрата по опитна физика към Физико-математическия факултет на Софийския университет. От 19 октомври 1945 г. до 31 януари 1948 г. е асистент при професор Георги Наджаков, който му поверява четенето на лекции по физика на студентите от Ветеринарно-медицинския факултет. От 16 юли 1957 г. до 1 септември 1959 г. е редовен доцент и чете на студентите - физици първа част на курса по опитна физика. След завръщането си от специализация за кратко чете и курс по ядрена спектроскопия. От 1960 г. води специален курс по физика на твърдото тяло. Той е избран за професор през юни 1963 г. и ръководи катедрата по опитна физика до 1 юни 1980 г. По негова инициатива катедрата е преименувана в катедра по физика на твърдото тяло през 1972 г. В нея той въвежда спецкурс по физически основи на акустоелектрониката и акустооптиката. Милко Борисов съчетава успешно преподавателската си дейност с научни изследвания във Физическия институт.

На сесията спомени за съвместната си работа с академик Милко Борисов в Института по физика на твърдото тяло разказаха ст.н.с. I ст., дфн Лозан Спасов, ст.н.с. I ст., дфн Елена Ватева и ст.н.с. I ст., дфн Младен Младенов. Старши научен сътрудник I степен доктор на физическите науки Лозан Спасов даде обща научна биография за “*Милко Борисов – създател на лабораторията по акустоелектроника на ИФТТ*”. Старши научен сътрудник I степен доктор на физическите науки Елена Ватева разказа за извършените с академик Милко Борисов изследвания на “*Фотоэффекти в халкогениди*”. За съвместните си теоретични изследвания с академик Милко Борисов говори старши научен сътрудник I степен доктор на физическите науки Младен Георгиев Младенов по темата “*Изследвания по високотемпературна свръхпроводимост*”. Старши научен сътрудник доктор Людмил Константинов от Централната лаборатория по минералогия и кристалография разказа накратко за тематиката “*Фотоелектрични свойства на полупроводници*”, върху която е работил с академик Милко Борисов.

В Българската академия на науките Милко Борисов израства като учен и организатор на науката. Той е назначен за младши научен сътрудник при Физическия

институт на БАН на 1 февруари 1948 г. и остава на тази длъжност до 15 юли 1957 г. След избирането му за доцент става старши научен сътрудник при Физическия институт на БАН. Българската академия на науките го удостоява със званието член-кореспондент през 1967 г. и академик през 1984 г.

На 37 годишна възраст на Милко Борисов е поверена първата ръководна длъжност. Той е назначен за заместник директор на Физическия институт при Българската Академия на Науките (1 септември 1959 г. – 19 август 1961 г.). По-късно е избран за декан на Физико-математическия факултет при Софийския университет (28 декември 1961 г. – 1 юни 1964 г.). По време на неговото управление през 1963 г. Физико-математическият факултет се разделя и е създаден самостоятелен Физически факултет. По-късно (1 юни 1966 г. – 1 юни 1968 г.) е избран за декан на Физическия факултет. Два пъти е заместник-ректор на Софийския университет (1 юни 1964 г. – 1 юни 1966 г. и 1 юни 1968 г. – 1 юни 1972 г.). Академик Милко Борисов е единственият директор на Единния център по физика (1971-1988) и първият директор на Института по физика на твърдото тяло (1973-1991).

Академик Милко Борисов е скромен и крайно честен. Притежава огромна работоспособност, тих и благ характер. Той написва над 330 статии, гимназиални, университетски учебници и монографии по физика. По мнението на колегите му от Института по физика на твърдото тяло като експериментатор той има богати идеи и проявява рядка находчивост при реализирането им. Изследователската му работа е предимно колективна.

Интересите на Милко Борисов са в областта на физиката на твърдото тяло. Той изследва физиката на електронните процеси в диелектици и полупроводници, акустоелектронните взаимодействия в кристали, израстването и използването им за генериране, усилване и изследване на вълни и трептения. Проявява интерес към физика на плазмата и парамагнитния резонанс. В повечето случаи довежда изследователската си работа до практически резултат. Той има 12 авторски свидетелства, някои от които внедрени в производство.

Теоретичното обяснение, предложено от академик Милко Борисов, на отрицателния фотоефект в цинков окис приема экситонния механизъм на поглъщане на светлината и разглежда ролята на ударите на экситоните от втори род с нейонизирани и ионизирани примесни атоми на цинка. През 90-те години на XX век със сътрудници той изследва ролята на вибронните взаимодействия и ефекти във високотемпературни свръхпроводящи оксиди.

Изнесените доклади за академик Милко Борисов ще бъдат отпечатани в сборник.

Ганка Камишева